

L'OBSERVATORI FORESTAL CATALÀ. UNA EINA PER A LA TRANSFERÈNCIA DE CONEIXEMENT¹

ANTONI LLONGARRIU; GLÒRIA DOMÍNGUEZ

ÀREA DE POLÍTICA FORESTAL I DESENVOLUPAMENT RURAL,
CENTRE TECNOLÒGIC FORESTAL DE CATALUNYA
antoni.llogarriu@ctfc.cat

Resum

La creació de l'Observatori Forestal Català ha estat desenvolupada per l'Àrea de Política Forestal i Desenvolupament Rural del Centre Tecnològic Forestal de Catalunya (CTFC), amb el suport del Departament de Medi Ambient i Habitatge (DMAH), emmarcat dins de la Iniciativa comunitària EQUAL («Adaptació forestal XXI», programa innovador d'acció sobre l'adaptabilitat dels recursos humans en el sector forestal). Ha implicat la creació d'una plataforma que recull, difon i ofereix la informació existent i la informació de nova generació a través d'Internet (*www.observatori-forestal.cat*).

L'objectiu principal de l'Observatori Forestal Català és contribuir a estimular la transferència d'informació, de coneixements i de mètodes de treball des dels diferents nivells del sector forestal.

L'èxit d'aquesta eina rau, sense cap mena de dubte, en la participació dels usuaris. És una eina oberta amb accés lliure, que, a més d'oferir informació, busca la interacció amb els usuaris. L'Observatori vol ser un referent en la transferència i l'intercanvi de coneixements.

1. Iniciativa comunitària EQUAL: projecte «Adaptació forestal XXI».

1. Introducció

Al sector forestal català les institucions generen un volum important d'informació de tot tipus: tècnica, científica, legal, cartogràfica, estadística, etc. Aquesta informació es troba disponible a Internet en múltiples subapartats de cadascuna de les institucions que les genera. Aquesta dispersió provoca dificultats a l'hora d'aprofitar informacions ja obtingudes i elaborades.

D'altra banda, l'existència d'Internet representa una oportunitat perquè convergeixin tots els elements del sector en un punt de referència. Compartir la informació i utilitzar la dels altres per tal d'afavorir l'avanç de tot el sector en general, és una acció que beneficia, necessàriament, cada un dels membres que forma la comunitat forestal a Catalunya. Internet i els webs permeten una flexibilitat que s'ha volgut aprofitar en aquest cas, sempre al servei dels diferents beneficiaris.

L'Observatori Forestal Català s'ha desenvolupat en el marc de la Iniciativa EQUAL, «Adaptació forestal XXI», un projecte cofinançat pel Fons Social Europeu en el marc de la Iniciativa comunitària EQUAL. Es concep com un projecte de tipus sectorial forestal, en l'eix EQUAL d'adaptabilitat, i ha estat promogut per una sèrie d'entitats amb incidència directa en totes les fases de la cadena forestal, com són la propietat forestal, rematants, gestors, la indústria de primera i segona transformació, la investigació, l'Administració, etc. El projecte pretén ser un programa innovador d'acció sobre l'adaptabilitat dels recursos humans en el sector forestal. La motivació d'aquesta Iniciativa ha estat la constatació d'una sèrie de desequilibris que plantegen la baixa adaptabilitat del sector a diversos aspectes. Per tant es pretén, a través del projecte EQUAL, corregir els desequilibris detectats, per això l'acció de l'Observatori Forestal Català es focalitza en la manca de divulgació de les activitats del sector.

La creació de l'Observatori Forestal Català respon a l'objectiu de construir un espai que reculli totes les informacions que es generen en un mateix lloc, una plataforma que reuneix i ofereix les dades que generen els diferents actors del sector forestal. L'Observatori Forestal Català, pretén, també, ocupar l'espai de difusió de totes les empreses que treballen al sector, recollides i classificades de manera que puguin donar-se a conèixer a través d'una eina gratuïta i de fàcil accés i utilització.

Amb aquest portal web, s'ha buscat també una interacció amb l'usuari que, a través del correu, pot contactar amb els creadors per tal de fer aportacions, tant de continguts com d'estructura.

2. Materials i mètodes

L'equip executiu va definir els criteris de disseny del producte atenent als objectius de la Iniciativa EQUAL:

Criteris de disseny	Eines i estratègies emprades
Recerca operativa de necessitats i recursos	Entrevistes amb agents Cerca documental
Disseny gràfic	Iterativitat en el disseny gràfic
Disseny tècnic i accessibilitat	Programari lliure, visibilitat i utilització d'Internet
Difusió	Visites personals a agents del sector Trucades a possibles usuaris i a empreses del sector Difusió a la premsa, revistes i webs Edició de díptics
Manteniment i sostenibilitat	Compatibilitat amb el web del DMAH

2.1. Recerca operativa de necessitats i recursos

Per tal de sondejar quins eren els materials que hi havia disponibles, es va contactar amb agents de diferents entitats del sector forestal a Catalunya. En les entrevistes personals als experts es van anar acotant la forma i la disposició que havia de tenir l'eina que es volia desenvolupar.

En paral·lel es va fer una recopilació exhaustiva de dades, mitjançant una recerca a través d'Internet, Pàgines Grogues, revistes del sector, anuncis, contactant amb diferents fòrums forestals, llistats de correu i bases de dades existents a partir d'altres treballs realitzats al Centre Tecnològic Forestal de Catalunya i, en un altre àmbit, en el qual es va treballar profundament, en la recerca de les empreses que operen al sector. Es va arribar a tenir un llistat extens d'empreses que s'han classificat segons les diferents activitats que realitzen. Actualment s'hi està contactant per validar-ne les dades.

2.2. Disseny gràfic

Pel que fa al disseny gràfic del web, s'ha seguit un model d'iterativitat, i s'ha consultat amb usuaris i dissenyadors professionals per fer un disseny atractiu, intuïtiu i accessible, que ajudi a donar solvència a una estructura més que robusta de base de dades via Internet.

2.3. Disseny tècnic i accessibilitat

Es va optar per la construcció d'una plataforma digital via Internet, per a afavorir l'accés al màxim nombre de beneficiaris (un dels objectius de la Iniciativa EQUAL). Els usuaris han d'emplenar un registre senzill per a fer el recompte de beneficiaris.

S'ha utilitzat el programari Mysql com a base de dades i el llenguatge de programació PHP per a desenvolupar els webs que accediran a la base de dades. Aquesta combinació ofereix una gran seguretat i conforma un paquet robust, gratuït i obert.

S'ha creat, també, a banda de tots els apartats on es poden trobar informacions, un cercador intern per a facilitar l'accés a totes les dades. Al mateix temps, s'ha dotat d'un fòrum on els usuaris poden expressar les seves opinions.

S'ha generat un correu propi per a l'Observatori per a interaccionar amb els usuaris que ho desitgin. Aquest correu es revisa cada dia per contestar tan aviat com es pugui qualsevol qüestió o problemàtica.

2.4. Difusió

Una de les qüestions en què s'ha incidit més, una vegada l'eina ha estat acabada, és en la difusió. Aquest aspecte és un dels més importants perquè l'eina arribi a ser valorada pels usuaris als quals va dirigit. Es busca la interacció amb els usuaris a través del correu per a compartir els recursos i ajudar a difondre de les dades que ofereixen per a construir, entre tots, un punt de referència a Catalunya.

Quant a la difusió, s'està fent una campanya en l'àmbit de Catalunya en diaris a través d'un servei de premsa contractat. En la mateixa direcció s'està contactant amb les revistes especialitzades perquè incloguin en les seves pàgines informació sobre l'Observatori. S'ofereixen xerrades explicatives en diversos llocs de la geografia catalana i s'estan editant díptics per tal d'aconseguir una difusió més gran.

2.5. Manteniment i sostenibilitat

El programa EQUAL finalitza l'any 2007 i, per a buscar una continuïtat en el finançament del manteniment s'ha cregut convenient de fer un disseny compatible amb les principals característiques del DMAH, perquè aquest organisme pugui continuar potenciant l'Observatori com a eina important de difusió del sector forestal.

3. Resultats

S'ha obtingut un portal web forestal a Catalunya amb la informació estructurada de la manera següent:

- Contacte amb empreses (dades de contacte i situació d'empreses forestals)
- Ajuts i subvencions (webs amb subvencions i ajuts relacionats amb el sector forestal)
- Banc de dades (cartogràfiques, eines virtuals, numèriques, programari)
- Normativa forestal (normatives, butlletins i diaris oficials)
- Preus de mercat (preus de referència de diferents productes forestals)
- Agendes, formació, publicacions i revistes (informació sobre estudis i esdeveniments relacionats amb el sector forestal)
- Estadístiques forestals (dades generals sobre el sector forestal)
- Entitats del sector forestal (estructura i distribució de les entitats privades i administratives)

- Dona i món forestal (el paper de la dona al sector forestal)
- Indicadors (variables de gestió sostenible i de desenvolupament rural)
- Noves tendències i innovacions (novetats i innovacions tecnològiques)
- Fòrum (espai per a l'intercanvi d'informacions i opinions).

L'indicador utilitzat per a comptabilitzar els beneficiaris en aquesta eina és el registre: en cinc mesos s'han registrat tres-centes vint persones relacionades amb el sector forestal. Cal esmentar que les valoracions recollides fins avui han estat molt positives. La flexibilitat que mostra l'Observatori a l'hora d'incorporar nous registres, així com l'actualització (hi ha un comptador que mostra la data de l'última actualització), la incorporació de nous continguts i el manteniment, fan que sigui una eina realment flexible i d'actualitat rigorosa.

4. Discussió

A la vista dels resultats, s'ha fet una reflexió sobre els punts forts i els punts febles de l'Observatori Forestal Català.

4.1. Punts febles

- El registre, que és necessari per a comptabilitzar els accessos al portal web, és una barrera per a molts usuaris, que prefereixen no deixar les seves dades a Internet.
- Dificultat d'accés per a agents del sector forestal que no utilitzen Internet.
- Necessitat de manteniment continu, per la qual cosa el futur depèn de la disponibilitat de finançament.

4.2. Punts forts

- Gran acceptació per part del sector forestal, ja que recull la demanda del sector.
- És una eina fruit del consens dels diferents actors i entitats del sector.
- Gran flexibilitat per a incorporar i readaptar l'estructura i els continguts.
- Enfocament autonòmic que li confereix una profunditat de recursos que pot ser fàcilment extrapolable a altres comunitats.
- Compta amb la participació dels usuaris. És una eina oberta amb accés lliure que, a més d'oferir informació, vol rebre'n. Aprofita el coneixement particular en benefici del general. Cada un dels usuaris a qui va dirigit l'Observatori té uns coneixements adquirits que poden compartir amb la resta d'usuaris. Aquest fet, en un sector amb temàtiques tan àmplies, representa una transferència i un intercanvi de coneixement molt valuosos i necessaris.

5. Agraïments

Hem d'agrair el suport de totes les entitats que han col·laborat en aquest projecte, especialment al DMAH i de tots els tècnics de l'Àrea de Política Forestal i Desenvolupament Rural del CTFC, i el suport de tots els membres d'aquest centre. També volem agrair l'ajut de tots els tècnics, enginyers i usuaris de l'Observatori Forestal Català que aporten dades i/o utilitzen aquesta eina.